

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Joku muu

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

-

Vastaajatahon virallinen nimi:

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Sointu Möller, sointu.moller@koske.fi

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

-

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Sosiaali- ja terveydenhuoltolaeissa on säädettävä järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut riittävän selvästi ja erityistarpeet huomioon ottaen. 2a §:n tarkennus on kannatettava ja nykyään järjestämisvelvollisuuteen sisältyvät 24 § Päihdetyön säännökset tulee säilyttää sosiaalihuoltolain sosiaalipalveluja koskevassa 3 luvun 24 §:ssä. Lakien selkeyttäminen ja yhteen kokoaminen on

kannatettavaa, mutta riittääkö muotoilu on huolehdittava? Huomattavasti paremmalta kuulostaa: on järjestettävä. Jos järjestämisvelvollisuutta vähennetään, se johtaa asiakkaiden ja potilaiden aseman huononemiseen. Jos toiminta ei ole lakisääteistä, sitä ei järjestetä tai ainakin siitä ensin säästetään tai jopa luovutaan.

Säännöskohtaisissa perusteluissa s. 101 - 102 todetaan tuttu ongelma: sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen sisällöissä on käytännössä esiintynyt epäselvyyttä varsinkin rajanvedossa sosiaalityön työmenetelmien ja sosiaalisen kuntoutuksen sekä terveydenhuollon psykososiaalisen hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen kohdennettujen menetelmien välillä. Luonnoksessa vaaditaan, että sosiaalihuoltoa ja terveydenhuoltoa olevat tehtävät on kuitenkin pystyttävä erottamaan toisistaan, jotta voidaan määritellä mitä lainsäädäntöä noudatetaan. Yksilöllisen palvelutarpeen ja siihen vastaamisen lisäksi kysymys on oikeusturvasta, sillä kuten luonnoksessa todetaan: Päätöksentekomenettely, muutoksenhakuoikeus sekä potilaan ja asiakkaan asema ja oikeudet ovat erilaisia ja perustuvat eri lainsäädäntöön riippuen siitä järjestetäänkö palvelua sosiaalipalveluna vai terveydenhuollon palveluna.

Lakien täsmällisempi soveltaminen on tärkeää ja ohjeiden olisi hyvä olla vieläkin täsmällisempiä kuin mitä luonnoksessa nyt on. Soveltamismenettelyn avaamisesta huolimatta voi olla riski siihen, että sosiaalihuollon sijasta asiat ratkaistaan terveydenhuollossa ja sangen rajatuin muutoksenhakumahdollisuuksin.

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälä on uusi ja on tärkeää, että yhteisösosiaalityöstä säädetään laissa. Yhteisösosiaalityö määritellään lakiehdotuksessa erityisesti erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvoinnin ja terveyden turvaamiseksi.

Pykälässä säädetään myös etsivästä työstä, joka on toivottu lisä myös sosiaalityön ja -ohjauksen keinovalikoimaan. On kuitenkin muistettava, että yhteisösosiaalityöllä on tärkeä tehtävä ennalta ehkäisevänä ja hyvinvointia edistävänä sosiaalipalveluna muunakin kuin etsivänä työnä. Yhteisösosiaalityötä tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä alueen kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

Yhteisösosiaalityöhön liittyvä tiedontuotanto on kytkettävä tiiviisti rakenteellisen sosiaalityön tehtävään, jota pykäläasettelulla lienee tavoiteltukin. Koska yhteisösosiaalityötä ei lähtökohtaisesti katsota varsinaiseksi sosiaalipalveluksi eikä siitä tehdä hallintopäätöstä, tulee työtä ja siitä kertyvää tietoa dokumentoida muutoin kuin asiakastietona. Tätä varten tulee luoda asiakastietojärjestelmästä erillinen kanava yhteisösosiaalityössä kertyvän tiedon keräämiseen ja raportointiin, jotta työ ja työssä kertyvä tieto tulee näkyväksi ja se voidaan ottaa osaksi tietojohdantamista ja päätöksentekoa. Vastaava tarve dokumentointiin on myös etsivässä työssä, mikäli halutaan saada tietoa esim. sen vaikuttavuudesta sosiaalityön ja -ohjauksen menetelmänä.

Yhteisösosiaalityön menetelmien kehittämiseen ja kokeiluihin tulee osoittaa riittävä määrä resurssia toimeenpanon varmistamiseen. Toiminta kytkeytyy vahvasti 7b §:ssä säädettyyn mielenterveyden edistämistyöhön.

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälä on uusi ja on tärkeää, että mielenterveyden edistämistyöstä säädetään myös sosiaalihuoltolaissa.

Ehkäisevää mielenterveystyötä tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä alueen kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

Siihen liittyvä tiedontuotanto on kytkettävä tiiviisti rakenteellisen sosiaalityön tehtävään.

Vaikka ehkäisevä mielenterveystyö on kokonaisuus useita sosiaalipalveluja, se tulee jollain tavoin lisätä sosiaalipalvelujen luokituksiin ja sille on tehtävä tarpeenmukaiset asiakasasiakirjarakenteet, jotta työ tulee näkyväksi osaksi asiakkaalle / asiakkaille ja yhteisöille tarjottavaa sosiaalihuoltoa.

Mielenterveyttä edistävien sosiaalihuollon menetelmien kehittämiseen ja kokeiluihin tulee osoittaa riittävä määrä resurssia toimeenpanon varmistamiseen. Toiminta kytkeytyy vahvasti 7 a §:ssä säädettyyn yhteisösosiaalityöhön.

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Päiväkeskustoiminta ja tilapäinen majoitus kohdistuvat päihteitä ongelmallisesti käyttäville henkilöille viimesijaisena sosiaalipalvelujen tukimuotona. On sinänsä hyvä, että laki takaa nämä vähimmäispalvelut ja perustarpeiden turvaamisen heikoimmassa asemassa ja vaikeimmissa elämäntilanteissa oleville kuntalaisille.

On kuitenkin tärkeää huomioida muiden sosiaalipalvelujen merkitys ennaltaehkäisevän tuen palveluina. Huoli on, että pykälä tyypistää sosiaalihuollon päihdetyön viimesijaiseksi korjaavaksi päiväkeskustoiminnaksi ja tilapäismajoitukseksi muusta sääntelystä huolimatta.

Sosiaalisen kuntoutuksen (17 §) rooli päihdetyön sekä mielenterveyttä edistävänä palveluna olettaisi lakimuutoksen myötä kasvavan.

Pykälä rajoittaa sosiaalihuollon mahdollisuuksia ohjata asiakkaita päihdehoitoon ja tehdä päihdehoidon päätöksiä.

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyön kokonaisuudessa on huomioitava yhteistyö myös muiden keskeisten toimijoiden, esimerkiksi järjestötoimintana tuotettavan kriisityön, kanssa.

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyön kokonaisuudessa on huomioitava yhteistyö myös muiden keskeisten toimijoiden, esimerkiksi järjestötoimintana tuotettavan kriisityön, kanssa.

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälä on sinänsä tarkoituksenmukainen, mutta päihde- ja riippuvuustyöstä pitäisi säätää myös erillisenä sosiaalihuollon palveluna. Pykälä täsmentää sosiaalihuollon päihde- ja riippuvuustyöhön kuuluvan koko sosiaalipalvelujen kokonaisuutta henkilön, perheen tai muiden läheisten avun ja tuen tarpeen perusteella. Pykälä tulisi nähdä ensisijaisena suhteessa pykälään 14 Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut.

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälä täsmentää sosiaalihuollon mielenterveystyöhön kuuluvan koko sosiaalipalvelujen kokonaisuutta yksilön, perheen tai muiden läheisten avun ja tuen tarpeen perusteella.

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihuoltolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Pykälämuutos vahvistaa erityistä tukea tarvitsevien lasten ja henkilöiden oikeutta virkavastuulla toimivan sosiaalityöntekijän tukeen. Tarkoituksenmukaisesti toteutuessaan säädös vahvistaisi asiakkaan oikeuksien toteutumista ja on siten kannatettava muutos.

Erityistä tukea tarvitsevan henkilön asemaa ja oikeuksia vahvistetaan asiakassuunnitelmaan kirjattavilla henkilökohtaisten tapaamisten määrällä ja omatyöntekijän virkasuhteisuuden edellytyksellä. Ehdotus on merkityksellinen kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden oikeusturvan ja edun kannalta. Ehdotus vaatii toteutuakseen myös sosiaalityöntekijän henkilötyövuosia, mutta ilmeisesti niitä ei ole otettu huomioon hyvinvointialueelle tulevana uusina lisätöinä kuten ei myöskään aiheutuvaa resursointitarvetta.

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

SHL 3 § kohta 3 lisäys "tai muun riippuvuuskäyttäytymisen" kattaa nykyistä paremmin pelaamiseen liittyvät riippuvuuskäyttäytymisen muodot ja on siten kannatettava muutos.

SHL 3 § kohta 7 määrittää sosiaalihuollon päihde- ja riippuvuustyön sisällön, on uusi lainkohta ja sinänsä tarpeellinen täsmentämään palvelukokonaisuutta ja järjestämisvastuuta. Määritelmän sisältyvät yksilöön ja yhteisöihin kohdistuvat ennaltaehkäisevät ja korjaavat palvelut.

SHL 3 § kohta 8 määrittää sosiaalihuollon mielenterveystyön sisällön, on uusi lainkohta ja sinänsä tarpeellinen täsmentämään palvelukokonaisuutta ja järjestämisvastuuta. Määritelmän sisältyvät yksilöön ja yhteisöihin kohdistuvat ennaltaehkäisevät ja korjaavat palvelut.

Muutoksesta herää huoli, kuinka vahvasti päihdetyö ennalta ehkäisevänä ja laaja-alaisena muutostyönä nähdään lakimuutoksen jälkeen sosiaalipalveluna, mikäli yleinen päihdetyön pykälä ehdotetaan poistettavaksi sosiaalihuoltolaista. Vaarana on, että sosiaalihuollossa lakisääteisesti toteutettava päihdetyö kutistuu tilapäiseksi asumiseksi ja päiväkeskustoiminnaksi. Päihdetyön pykälällä on aiemmin perusteltu mm. sosiaalisena kuntoutuksena toteutettavaa päihdehuollon laituskuntoutusta (ns. perinteinen päihdekuntoutus) ja päihdeettömiä vuorokausiperusteisia (toipumiskeskeisiä) asumispalveluja, jotka poistunevat tiukan paikan tullen hyvinvointialueen palveluvalikoimasta ilman lakisääteisyttä.

Päihdehuollon palvelutehtävälle ei enää ole lakisääteistä perustetta eli erilliselle päihdesosiaalityölle tai -sosiaaliohjaukselle ei ole enää toimintaympäristöä, mikä johtanee päihdetyön erikoisosaamisen häviämiseen sosiaalihuollosta

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perutelut kyllä vastaukselle:

14.2§ ehdotetaan lisättäväksi lause "Hyvinvointialueen sosiaalipalveluina on huolehdittava päihde- ja riippuvuustyöhön ja mielenterveystyöhön kuuluvista palveluista".

Päihdehuolto on määritelty yhdeksi sosiaalihuollon palvelutehtäväksi. Parhaimmillaan lakimuutos voisi vahvistaa päihdehuoltoa yhtenä sosiaalihuollon keskeisenä kokonaisuutena, jota toteutetaan monin, asiakkaan tarpeisiin sopivina sosiaalipalvelujen yhdistelminä. Huoli on, että 14.10 § typistää päihdetyön päiväkeskustoiminnaksi ja tilapäismajoitukseksi muusta sääntelystä huolimatta.

Mielenterveystyö ei ole päihdehuollon tavoin saanut samanlaista asemaa sosiaalipalvelujen palvelutehtävien tai edes sosiaalipalvelujen määrittelyissä. Mielenterveystyö ei nykyisessä käsitelmässä kuulu lainkaan sosiaalipalvelujen edellä mainittuun kokonaisuuteen. Jotta mielenterveystyö saisi sille kuuluvan aseman osana sosiaalipalveluja, se on sisällytettävä osaksi sosiaalipalvelujen luokituskokonaisuutta asianmukaisine dokumentointirakenteineen.

3 Terveysthuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Ammatillinen lisätuki siirtymävaiheisiin hoidon jatkuvuuden turvaamiseen erittäin perusteltu, mutta onko riittävä? On suuri riski ja myös aiempien hoitojen alihyödyntämistä, jos hoidon tarvitsija joutuu odottamaan lähes vuodenkin terapiaan tai seuraavaan hoitovaiheeseen pääsyä. Kaikki eivät kykene pitämään puoliaan eivätkä ja peräämään oikeuttaan tarvitsemaansa hoitoon.

s. 82 todetaan: Jos hyvinvointialueella on vaikeuksia perusterveydenhuollon hoitotakuun noudattamisessa, se koskee samalla tavoin hoitoon pääsyä mielenterveys- ja päihdeasioissa kuin muissa terveysongelmissa ja vaikeuttaa hoidon oikea-aikaista toteuttamista. Mutta koskeeko hoidon viive tosiasiaa samalla tavalla vai kenties enemmänkin juuri näitä henkilöryhmiä?

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työnhjausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

-

Perustelut kyllä vastaukselle:

-

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

20 § Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen Päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä 11 §:n mukaisesti hoitoon tahdostaan riippumatta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista.

Asian luonne huomioon ottaen on ymmärrettävää pyrkiä valituksen ripeään käsittelyyn. Toisaalta potilaan oikeusturvan kannalta sekä selkeyden ja yhdenvertaisuuden vuoksi sosiaalihuollon asioissa yleinen 30 päivän valitusaika voisi olla perusteltu.

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

Muutoksen myötä tahdosta riippumattomaan hoidon ulkopuolelle rajaamisesta luovutaan.

Onko ajatuksena, että koulukodeissa olisi mahdollisesti tulevaisuudessa mahdollista toteuttaa tahdosta riippumatonta hoitoa jollakin muulla tavalla, pois lukien lastensuojelulain mukaisen erityisen huolenpidon järjestämisen.

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Muutokset tukevat kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden palveluihin pääsyä maksuttomiin päihdetyön palveluina tuotettaviin päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen palveluihin, päihteiden käyttäjille tai riippuvuuskäyttäytymiseen suunnattuihin sosiaalihuollon avopalveluihin ja terveydenhuollon avohoitoon.

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lakiesityksessä on arvioitu lapsivaikutuksia kattavasti. On kuitenkin välttämätöntä, että lainsäädännössä korostetaan yhteistyön tekemistä aikuisten ja lasten palveluiden välillä ja että palveluiden yhteensovittamisessa sekä kussakin palvelussa veloitetaan tekemään monitoimijaista yhteistyötä sekä huomioimaan asiakkaan läheisverkosto ja perheenjäsenet.

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

-

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

-

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

-

Möller Sointu
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus